MORA KOMMUN

VATTENTJÄNSTPLAN 2024 - 2030

MED UTBLICK TILL ÅR 2040

Vattentjänstplan 2024–2030 med utblick till år 2040

Fastställd	Kommunfullmäktige, 2024-10-28, § 113
Reviderad	-
Produktion	Kommunstyrelseförvaltning
Dnr	KS 2024/35

Innehållsförteckning

1. Inledning 4

2. Syfte 4

3. Förutsättningar 5

Allmänt 5

Utvecklingsområden 6

Industriområden 6

4. Utbyggnadsplan allmän VA- anläggning 2024 – 2030 med utblick mot år 2040 7

5. Uppföljning 8

6. Relaterade dokument 8

7. Åtgärder för hantering av skyfall 9

Ansvar vid skyfall 9

Metod för utredning 9

Presentation av åtgärdsförslag 11

Allmänna åtgärder 11
Dricksvatten 11
Dagvatten 11
Spillvatten 12

Bilaga 1 Strategisk miljöbedömning - undersökning **13**

Bilaga 2 Prioriteringsgrunder **17**

Bilaga 3 Diagram över bedömda områden **18**

Bilaga 4 Karta - Utbyggnadsplan av allmän vatten- och avloppsanläggning 2024 – 2030 med utblick mot år 2040 ..... **19**

1. Inledning

Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) ställer bland annat krav på att varje kommun ska ha en aktuell vattentjänstplan. Vattentjänstplanen ska visa kommunens långsiktiga planer för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster och redogöra för åtgärder som behöver vidtas för att den allmänna anläggningen ska fungera vid skyfall och översvämningar.

Vattentjänstplanen ingår, som ett av flera dokument, i kommunens vatten- och avloppsplanering (VA-planering), se figur 1. Flertalet dokument finns samlade på kommunens webbplats. Tillsammans utgör dokumenten grunden för att nå en hållbar och välfungerande vatten- och avloppsförsörjning i hela kommunen, oavsett om försörjningen utförs genom allmän eller enskild anläggning. Planeringen utgör också del i det förvaltningsövergripande arbete som efterfrågas i Vattenmyndigheternas *”Åtgärdsprogram för vatten”*.

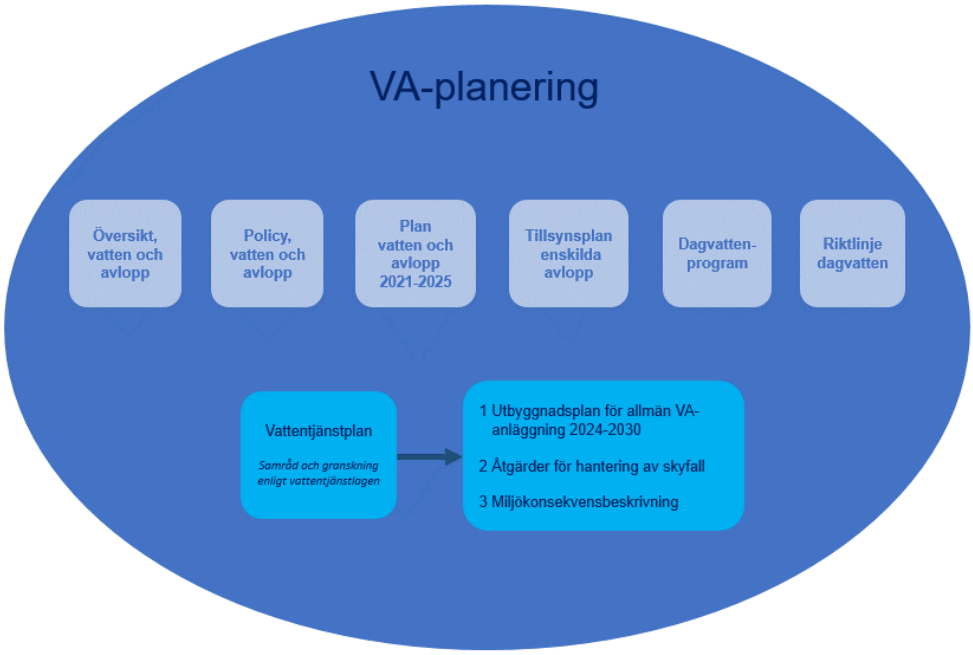

Figur 1: Översiktlig bild över dokument i kommunens vatten- och avloppsplanering

Vattentjänstplanen omfattar kommunen som helhet och gäller under perioden mellan 2024–2030, med viss framblick mot 2040. Aktualisering av planen sker vart fjärde år.

Förändringar i kommunens översiktsplanering eller detaljplanehandläggning kan påverka planering för VA-utbyggnadsområden och VA-utvecklingsområden.

Enligt kommunens *Policy, vatten och avlopp* ska prioriteringar och beslut om VA-utbyggnadsområden särskilt beakta Mora kommuns exploateringsplaner och strategiska planer, samt ekonomiska förutsättningar för VA-kollektivet. Ambitioner i mål och åtgärder ska utformas med hänsyn till erfarenheter från föregående planperioder och beaktande av de ingående parternas samlade åtaganden, utmaningar och tillgängliga resurser. Åtgärderna ska genomföras så kostnads- och resurseffektivt som möjligt.

2. Syfte

Vattentjänstplanen syftar till att visa kommunens inriktning gällande utökning av verksamhetsområde för allmänna vattentjänster, åtgärder som följer av detta samt att beskriva planerade åtgärder för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid skyfall. Därmed ersätter vattentjänstplanen kapitel 8 *Utbyggnadsplan för allmänt vatten och avlopp* och *åtgärd 13–14 i* kapitel 11 *Sammanställning av åtgärder, samt bilaga 1 och 2* i kommunens *Plan, vatten och avlopp 2021–2025 med utblick mot 2040* (VA-plan).

Planen ger en samlad bild av vilka åtgärder som behövs för att förtydliga nämnders och bolagsstyrelsens ansvar, roller och tidplan för genomförande av planen.

Planen fokuserar på åtgärder som tydliggör ambitionsnivån och visar på nödvändiga förändringar. Åtgärderna underlättar för nämnder och bolagsstyrelse att identifiera sina delar av planen och integrera dessa i sin verksamhetsplanering. På så sätt har planen en tydlig styrande effekt och kan ge snabbare måluppfyllelse.

Planen innefattar även åtgärder på allmänna anläggningar som behöver göras beroende av utbyggnad, framtida krav från myndigheter och förändringar i permanent- och säsongsbelastningar.

En viktig målgrupp för vattentjänstplanen är även fastighetsägare som berörs av planerade förändringar, till exempel vid utökning av allmänt verksamhetsområde eller i områden med fortsatt enskild VA-försörjning.

3. Förutsättningar

Allmänt

Moravatten AB (huvudman för allmänt VA) ansvarar för att bygga ut allmänt vatten och avlopp till de områden som anges i utbyggnadsplanen, se tabell 1. Moravatten AB har i sin 10-åriga investeringsplanering (2024–2033) ett omfattande investering- och reinvesteringsbehov där majoriteten är, direkt eller indirekt, kopplat till vattentjänstplanen. Det finns en viss osäkerhet i investeringsplanen på grund av nya krav som förväntas komma från myndigheter gällande vattenproduktion, avloppsrening, säkerhet och arbete med minskat tillskottsvatten i ledningsnätet. Revideringar i vattentjänstplanen påverkar den långsiktiga investeringsplaneringen för Moravatten AB. Mora kommun ansvarar för att kommunicera revideringar i planen. Löpande information om utbyggnadsplan ska ske till kommunens invånare och berörda fastighetsägare.

VA-anläggningarna anlades till stor del på 50-, 60- och 70-talet genom statliga bidrag. Anläggningarna börjar nu närma sig sin maximala livslängd och stora insatser behöver fortsätta göras för att renovera och ersätta uttjänta anläggningar. En del i detta är omfattande arbete med ny- och omläggning av ledningar i samband med Genomfart Mora.

Solviken avloppsreningsverk behöver byggas om och till för att möta framtida behov och myndigheters krav samt för att möjliggöra vattentjänstplanen. Mora växer och behöver fler bostäder samtidigt som områden med dåliga förutsättningar att anordna en tillräcklig enskild VA-försörjning, prioriteras att anslutas till den allmänna anläggningen. Mora har en stor andel turistnätter i samband med Vasaloppets vinter- och sommarveckor som leder till tillfälliga toppar i belastningen för vatten- och reningsverk.

Juridiskt skydd för vattentäkter behöver uppdateras i enlighet med ny vägledning för att säkra vattenförsörjningen. Även reservvatten bör ordnas. VA-huvudmannen har tidigare utrett en potentiell reservvattentäkt norr om Mora men då denna är placerad i samma isälvsavlagring och nyttjar samma grundvatten som befintligt vattenuttag skulle detta enbart lösa en del av problemet. Utredningar behöver fortsätta för att identifiera en tillräcklig reservvattentäkt, en möjlig inriktning på vidare utredning kan vara att se möjliga samarbeten med Orsa kommun i reservvatten och/eller gemensam försörjning. Detta har tidigare belysts i en vägvalsutredning.

Enligt Mora kommuns VA-policy ska anläggningsavgift från en fastighet som ansluter täcka i snitt 70 procent av kostnaderna Moravatten AB har för att ansluta fastigheten. När VA-taxan revideras beräknas nivån på anläggningsavgiften fram utifrån investeringsplan och förväntade kostnader där Moravatten för varje år beräknar för intäkter motsvarande 70 procent av utgifterna för anslutningar. Av tidigare erfarenheter av VA-utbyggnadsområden enligt VA-plan ges en mycket lägre täckning för VA-utbyggnadsområden medan exploatering av nya bostadsområden ger högre täckning, vilket under en period jämnar ut sig.

Störst nytta för insatta medel bedöms erhållas med att fortsätta VA-utbyggnad i anslutning till områden med befintligt allmän VA och områden där allmänt VA kommer att byggas ut. Då tillvaratas gjorda och planerade investeringar (exempelvis Solviken och överföringsledning därifrån till Sollerön). Dessutom möjliggörs allmänt VA för betydligt fler fastigheter till avsevärt lägre kostnader.

Kättbo prioriteras inte för allmän VA-utbyggnad under planperioden. Det finns idag en enskild vattentäkt som försörjer en stor del av Kättbo by. Det är känt att det finns kvalitetsproblem med vattnet vilket kan lösas med känd teknik och kommunen bedömer att det inte är en oskälig belastning för fastighetsägarna som är anslutna till vattentäkten att bära kostnaderna och ansvaret. Genom förbättringsåtgärder i vattentäkten blir enskild försörjning inte sämre än försörjning genom allmän anläggning ur perspektiven människors hälsa och miljö. Utbyggnadskostnaden och täckningsgrad i Kättbo bedöms således vara oskälig med beaktande av det befintliga VA-kollektivets framtida brukningsavgifter. Det finns mycket dåliga möjligheter till överföringsledningar. I dagsläget bedöms det finnas ett litet samhällsplaneringstryck i Kättbo.

Utvecklingsområden

Kanadaområdet förslås byggas ut i etapper, varav hela området inte kommer att vara färdigexploaterat år 2030. Etapp 1 innebär en utbyggnad av cirka 20 bostäder intill Selbäcksvägen. Etapp 2 möjliggör utbyggnad av flerbostadshus med cirka 150 bostäder, under förutsättning att avtal har tecknats med exploatör. Dessa etapper är möjliga innan 2030, därefter följer fler etapper som kommer exploateras efter år 2030.

Även Kråkbergslandet ska byggas ut i etapper, varav etapp 1 byggs utmed cirka 100 bostäder fram till 2030. Att både Kråkbergslandet och Kanadaområdet exploateras parallellt har att göra med att även Bonäs/Våmhus kan kopplas på VA-ledningarna för att öka kapaciteten i de byarna.

Sandängarna, fanns tidigare med i *Plan, vatten och avlopp 2021 – 2025 med utblick mot år 2040* men prioriteras inte i vattentjänstplanen 2024 - 2030. Det finns inget beslut om att detaljplanelägga Sandängarna för bostäder. Det pågår en utredning och förstudie om området är lämpligt för framtida idrottsändamål och behöver därmed inte tas med i planen.

Måmyren norra fanns tidigare med i *Plan, vatten och avlopp 2021 – 2025 med utblick mot år 2040* men prioriteras inte i vattentjänstplanen 2024 - 2030. Området tas bort med anledning av att exploateringen av Kanada och Kråkbergslandet är mer prioriterad. Varken Kanada eller Kråkberglandet kommer att vara färdigexploaterade år 2030.

Industriområden

Industriområden är inte med i utbyggnadsplanen eftersom kommunen bara är skyldig att tillhandahålla tjänster för hushållsändamål. Behov från industrier och liknande verksamheter behöver inte tillgodoses enligt Lag om allmänna vattentjänster (LAV). Det är dock troligt att ny industrimark under planperioden kommer anläggas i Mora och att det kommer försörjas med allmänt VA.

4. Utbyggnadsplan allmän VA-anläggning 2024 – 2030 med utblick till år 2040

I arbetet med vattentjänstplanen har tidigare bedömningar enligt kommunens dokument *Plan, vatten och avlopp 2021 – 2025 med utblick mot år 2040* (VA-plan) setts över och tidplan för utbyggnad av allmänt vatten och avlopp har justerats.

Tabell 1: Utbyggnadsplan 2024 - 2030 med utblick mot år 2040

Åtgärd	Kommentarer	Årtal	Ansvarig
Genomföra VA-utbyggnad till VA-utbyggnadsområdet **Utanmyra**	Mycket stort behov ur hälso- och miljösynpunkt. • Tätbebyggt • Enskilt vatten • Stor andel äldre avlopp • Stor känslighet recipient • Svåra förutsättningar att ordna enskilt avlopp	2024–2025	Moravatten
Genomföra VA-utbyggnad till VA-utbyggnadsområdet **Isunda**	Mycket stort behov ur hälso- och miljösynpunkt. • Enskilt vatten • Stor andel äldre avlopp • Siltiga förhållanden och morän • Måttlig känslighet recipient • Svåra förutsättningar att ordna enskilt avlopp	2027–2028	Moravatten
Genomföra VA-utbyggnad till VA-utbyggnadsområdet **Kråkbergsstranden**	Mycket stort behov ur hälso- och miljösynpunkt. • Högt tryck på nybebyggelse • Enskilt vatten • Måttlig känslighet recipient • Svåra förutsättningar att ordna enskilt avlopp Koordineras med utvecklings-område Kråkbergslandet.	2030	Moravatten
Ta fram tidplan för VA-utbyggnad till följande områden, för genomförande under perioden 2031–2040 **Bengtsarvet** **Bråmåbo** **Bodarna** **Häradsarvet** **Kulåra**	Utbyggnad kräver överföringsledning mellan Sollerön och Solviken eller ombyggnad av ARV Sollerön.	Under planperioden	Moravatten
Genomföra VA-utbyggnad till del av VA-utvecklingsområdet **Kanada** - Selbäcksvägen, ca 20 tomter - Etapp 2, möjliggöra flerfamiljshus		2026–2030 2026–2028 2028–2030	Moravatten
Genomföra VA-utbyggnad till del av VA-utvecklingsområdet **Kråkbergslandet** - Etapp 1, ca 100 tomter	Utbyggnad ger möjlighet till utveckling i Våmhus/Bonäs	2028–2030	Moravatten
Utreda vilka LIS-områden, med koppling till kommunens LIS-plan, som kan försörjas med enskild VA-lösning och vilka som behöver försörjas med allmän VA beroende av miljöpåverkan m.m.		Under planperioden	VA-plangruppen

5. Uppföljning och organisation

Under planperioden ska en **VA-plangrupp** finnas som ansvarar för att planera, samordna och följa upp Vattentjänstplan och VA-plan samt att årligen samordna svar till Vattenmyndigheten. Gruppen består av ansvarig tjänsteperson från kommunstyrelseförvaltning, planenhet, miljöenhet och Nodava AB. Sammankallande är kommunledningskontoret. Gruppen kan adjungera fler personer efter behov. VA-plangruppen har att under planperioden bedöma behovet av att inkludera säkerhetsaspekter i planarbetet, till exempel genom dialog med kommunens säkerhetssamordnare. Gruppen bör genomföra minst fyra möten per år.

Styrgrupp ska vara högste tjänsteman i kommun respektive Nodava AB.

Politisk referensgrupp består av presidiet i kommunstyrelse, miljö- och byggnadsnämnd, teknik- och servicenämnd samt Moravatten AB. Referensgruppens ansvar är att utgöra samrådspart till arbetsgrupp och styrgrupp i strategiska ställningstaganden och vägval samt vara beredande i ärenden som behöver beslutas i kommunfullmäktige eller kommunstyrelse. Gruppen ska sammankallas minst en gång per år, helst inför budgetprocess.

6. Relaterade dokument

Översiktsplan 2006, aktualiserad 2017
Bostadsförsörjningsprogram 2023–2026 med utblick mot 2030
Prioritering av planer 2024
Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, tematiskt tillägg till ÖP, 2014

7. Åtgärder för hantering av skyfall

En vattentjänstplan ska enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster § 6 b innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att allmänna VA-anläggningar ska fungera vid belastning på grund av skyfall. Denna syftar till att säkerställa att VA-anläggningarna har de anordningar som behövs för att säkerställa skäliga anspråk på säkerhet, enligt § 13 i samma lag.

Översvämningar till följd av extrema regn kan leda till stora skador. Skyfall eller extrema regn förväntas inträffa oftare i framtiden på grund av förändrat klimat. I kommunens dagvattenprogram beskrivs en helhetsbild av hur olika aktörer tillsammans ska jobba för att uppnå en hållbar dagvattenhantering.

Med skyfall menas enligt definition från SMHI en regnhändelse som ger minst 50 mm nederbörd på en timme eller minst 1 mm på en minut. Kommunen ska planera utifrån en säkerhetsnivå motsvarande ett regn med återkomsttid på 100 år. Detta betyder att ny bebyggelse planeras så att den inte tar skada vid en översvämning från ett 100-årsregn.

Ansvar vid skyfall

Moravatten AB är, som VA-huvudman, ansvarig för att det kommunala dagvattennätet ska klara att ta hand om normala regn[1]. Vid dimensionering av nya system (nytt område) är kravet att hantera återkomsttid om 30 år inom centrum- och affärsområden, 20 år inom tät bebyggelse och tio år inom gles bebyggelse. Eftersom dimensionering av dagvattenanläggningar baseras på historiska nederbördsdata så ska ledningarna dessutom dimensioneras med en klimatfaktor för att ta höjd för framtida klimatförändringar med intensivare nederbörd som följd.

För regnhändelser utöver det normala, behöver regnvattnet till stor del avledas via markytan. För att kunna bygga ett samhälle anpassat efter framtida klimat måste skyfallsfrågan beaktas i alla led i samhällsplaneringen. För att en säker avledning ska kunna ske vid skyfall krävs en övergripande samhällsplanering som beaktar skyfall och möjliggör ytlig avrinning genom planerad höjdsättning av marken inom bebyggda områden.

Metod för utredning

År 2014 togs en Terräng- och ytavrinningsmodell fram över Mora tätort för att identifiera naturliga avrinningsstråk i topografin samt instängda områden, se figur 2. Modellen matades med 50- och 100-årsregn, där det scenario som simulerades motsvarar ogynnsamma förhållanden där ingen infiltrationskapacitet finns samt att ledningsnäten går fulla och inte kan ta emot vatten. Modellresultaten utgör ett viktigt underlag för att identifiera platser där det eventuellt finns behov att vidta åtgärder för befintlig och planerad bebyggelse, till exempel vilka ytor som bör sparas som översvämningsytor samt var dagvattenledningarna kan behöva förstärkas alternativt ersättas med öppna lösningar.

Utredningen behöver kompletteras med insamlande av erfarenheter och kunskap från Nodavas driftpersonal för att analysera om det finns känsliga delar i VA-anläggningen. Resultatet kan användas som grund för den första bedömningen av vilka delar av VA-anläggningen som riskerar problem vid ett skyfall. För VA-anläggningar som ligger i ett område som enligt skyfallskarteringen kommer översvämmas vid ett 100-årsregn, med vattendjup 20 cm eller mer, kommer åtgärdsbehov identifierats och vidare analys planeras.

[1] Normala regn är, enligt Svenskt Vattens publikation P110, regn med en återkomsttid på tio år inom centrum- och affärsområden, fem år inom tät bostadsbebyggelse och två år inom gles bostadsbebyggelse

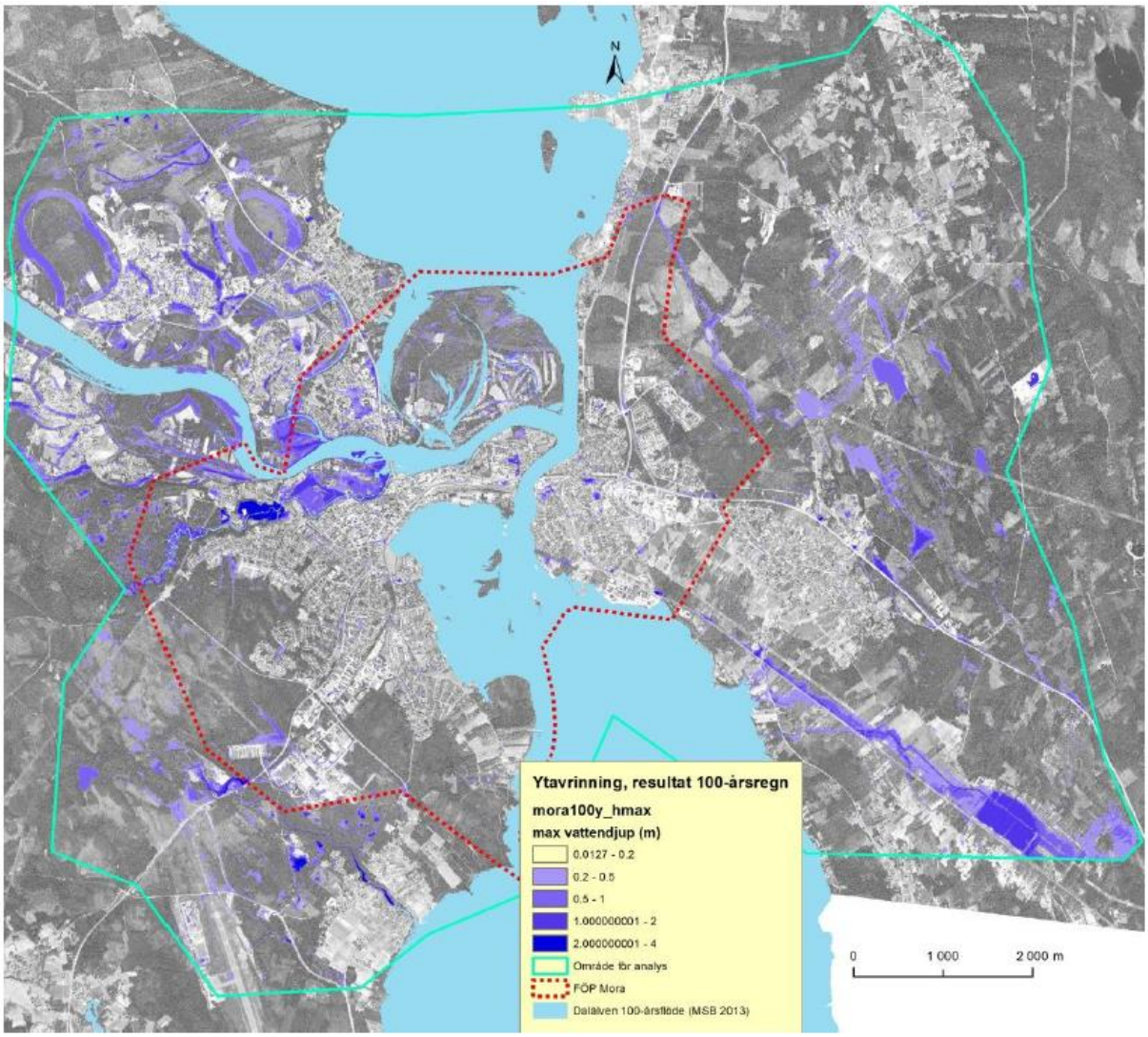

Figur 2. Ytavrinning vid 100-årsregn (lila, mörkare färg innebär större potentiellt vattendjup). Bilden visar även MSB:s översvämningskartering av 100-årsflöde i Dalälven (ljusblå färg).

Riskutsatta anläggningsdelar kan delas in i olika kategorier beroende på anläggningstyp:

Spillvatten:

• Avloppsreningsverk

• Pumpstationer

• Ledningsnät

Dricksvatten:

• Tryckstegringsstationer

• Vattenverk

• Ledningsnät

• Vattentäkter

Dagvatten:

• Dagvattendammar

• Ledningsnät

För varje anläggningstyp görs en översiktlig analys med avseende på konsekvens för drift och åtkomst vid en marköversvämning. Riskanalysen kommer utföras av personal med erfarenhet av drift av respektive vattentjänst.

Presentation av åtgärdsförslag med Moravatten AB som ansvarig

Nedan presenteras de åtgärder som föreslås för respektive anläggningstyp enligt ovan. Åtgärder som gäller samtliga ledningsslag och behov av kompletterande underlag finns under avsnittet allmänna åtgärder.

Allmänna åtgärder

Åtgärd	Tid
Analysera underlag för bedömning av skyfallspåverkan för tät bebyggelse inom verksamhetsområde	2024 - 2025
Analysera risk för hindrad tillgänglighet till de allmänna VA-anläggningarna med anledning av skyfall	2025

Dricksvatten

Det bedöms föreligga få risker kopplat till skyfall för de allmänna dricksvattenanläggningarna där Moravatten AB är huvudman. Skyfall som orsakar översvämning kan förlägga vattenbrunnar i vattenverket under ytvattennivån, då uppstår en risk att ytvatten tränger ner i dricksvattenbrunnen. Skyfall kan till och med öka grundvattenmängden vilket är positivt för vattenproduktionen.

Åtgärd	Tid
Säkerställa att dricksvattenanläggningar i riskområden är invallade och har fungerande skydd vid skyfall, alternativt att mobila barriärer finns att sätta upp vid behov	Löpande
Utreda behov av återströmningsskydd och se över funktion på befintliga backventiler i dricksvattenreservoarer i riskområden	2026

Dagvatten

Nya planområden, tätare bebyggelse, fler hårdgjorda ytor och ett förändrat klimat med fler och kraftigare regn leder till att dagvattensystemen blir överbelastade. Befintliga ledningsnät är inte dimensionerade för mer hårdgjorda ytor och kraftigare regn vilket kan leda till översvämningar. När ledningssystemet inte kan leda bort dagvattnet sker översvämningar i våra befintliga områden. Översvämningarna kan bland annat orsaka skador på fastigheter och anläggningar, samt minskad framkomlighet för blåljus.

Åtgärd	Tid
Nya dagvattenanläggningar dimensioneras enligt branschens riktlinjer och rekommendationer	Löpande
Nya planområden innehåller lösningar som hanterar skyfall och möjliggör ytlig avrinning genom planerad höjdsättning	Löpande
Analysera behov av backventiler för att undvika i uppträngning i byggnader	2026 - 2027
Informera fastighetsägare hur de kan minska risken eller skadan vid översvämning	Löpande

Spillvatten

Vid kraftig nederbörd ökar mängden tillskottsvatten i spillvattenledningsnätet. Tillskottsvatten är det vatten som utöver spillvatten avleds i spillvattenförande avloppsnätet. Tillskottsvatten ställer till problem både i ledningsnätet i form av källaröversvämningar, bräddningar på ledningsnät, i pumpstationer och avloppsreningsverk där kapaciteten överskrids, samt vid avloppsrenings-verk där reningsprocesser störs. Tillskottsvatten medför stora kostnader i form av underhåll, olägenheter i privata fastigheter, ökade reningsbehov, men också avseende miljöbelastning i form av bristande resurshushållning med kemikalier och energi. Tillskottsvatten är den enskilt största orsaken till bräddningar vid avloppsreningsverk, något som medför negativa konsekvenser för miljö och människor gällande näringsämnen och smittspridning.

Tillskottsvatten letar sig in i ledningsnätet från många olika typer av källor. Skyfall innebär en

direkt nederbördspåverkan med ett kraftigt momentant toppflöde och klingar sedan snabbt av när det slutar regna. Orsaken är ofta felkopplade ytor eller överläckage från dagvattennätet. Skyfall sker ofta i kombination med åskoväder vilket kan leda till strömavbrott vid pumpstationen. Det kan medföra bräddning av orenat vatten till recipient.

Åtgärd	Tid
Genomföra översyn av samtliga pumpstationer och bräddutlopp - Identifiera vilka som har backventil - Kontrollera skick på backventil - Skick på bräddutlopp	2028
Informera fastighetsägare hur de kan minska risken eller skadan vid översvämning	Löpande
Ta fram en tillskottsvattenstrategi med tydliga och utvärderade arbetsmetoder för att minska mängden tillskottsvatten	2025

Bilaga 1 Strategisk miljöbedömning - undersökning

Enligt miljöbalken (6 kap. 3 och 5 §§) ska en kommun, som upprättar en plan som krävs i lag, göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Naturvårdsverket har sammanfattat processen i figur 3, Strategisk miljöbedömning. Del 1, se nästa sida, följer denna process och har resulterat i att en undersökning behöver genomföras. Denna undersökning beskrivs i Del 2.

Figur 3: Strategisk miljöbedömning, Naturvårdsverket

DEL 1

1. Upprättas planen av myndighet/kommun och krävs den i lag/författning? (6 kap. 3 § MB)

Ja, vattentjänstplanen upprättas av kommunen och den krävs enligt lagen om allmänna vattentjänster.

2. Är det en plan för totalförsvar, finansiell plan eller en plan för räddningstjänsten? (6 kap. 3 § 1 pt. MB)

Nej, vattentjänstplanen omfattas inte av undantagen i 6 kap 3 § MB.

3. Kan genomförandet av planen/programmet omfatta verksamhet/åtgärd som kräver Natura 2000-tillstånd enligt 7 kap. 2a§ MB?

Nej, plangenomförandet bedöms inte omfatta någon åtgärd som kräver Natura 2000-tillstånd enligt 7 kap. 2a miljöbalken.

4. Är planen/programmet någon av de typer som listas i 2 § 2 p. a-i, miljöbedömningsförordningen?

Ja, vattentjänstplanen är en plan som går under vattenförvaltning.

5. Anger planen/programmet förutsättningar för att bedriva sådana verksamheter eller vidta sådana åtgärder som anges i 6 § eller bilagan tillmiljöbedömningsförordningen?

Nej, planen anger inga förutsättningar för tekniska lösningar, inte heller vilken mark som eventuellt kommer påverkas. Vattentjänstplanen ger med andra ord inte förutsättningarna för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som anges i 6 § miljöbedömningsförordningen eller i bilagan. Sådana verksamheter eller åtgärder kan komma att identifieras i samband med eventuella utredningar för att fastställa de tekniska lösningarna, och de kommer då att hanteras i ett senare skede.

6. Gör undersökning

Bedömningen utifrån processen ovan är att en undersökning om betydande miljöpåverkan bör göras för Mora kommuns vattentjänstplan vilket denna bilaga utgör. Underlaget baseras på mall/checklista, utarbetad av planenheten Mora kommun, för undersökning om strategisk miljöpåverkan i detaljplanearbetet. Undersökningen ska samrådas med länsstyrelsen, kommuner och andra myndigheter som kan antas bli berörda av planen. Mora kommun avser inhämta länsstyrelsens yttrande avseende undersökningssamråd i samband med samråd för vattentjänstplanen.

DEL 2

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Handläggare:	Eva Larsson
Utförd av:	Kommunstyrelseförvaltning/Ledningsstöd Mora kommun, Planenheten och Miljöenheten i Mora och Orsa kommuner
Beteckning på plan (preliminär)	Vattentjänstplan
Läge för plan:	Mora kommun
Syftet med planen:	Vattentjänstplanen ska ge förutsättningar för en god planering av kommunens skyldighet att ordna allmänna vattentjänster och ge berörda insyn och möjlighet till deltagande i processen
Teckenförklaring:	**+** positiv påverkan **-** negativ påverkan **x** Se kolumn, om det är påverkan, är den av varken positiv eller negativ karaktär

Beskrivning av planens påverkan jämfört med nuläget

MILJÖKATEGORIER	Betydande miljöpåverkan	Viss miljöpåverkan	Ingen känd miljöpåverkan	**KOMMENTARER**
1. Biologisk mångfald		**-** **+**		I byggskedet kan viss negativ påverkan på naturmiljövärden ske vid schaktning och grävning. I vissa fall kan även positiva värden skapas med blottlagd sand, exempelvis för pollinerare och steklar.
2. Befolkning		**+** **-**		Utbyggnadsområden är prioriterade utifrån behov och möjligheter enligt beskriven modell, se bilaga 2. Den långsiktiga utvecklingen av vattentjänster bedöms ge positiva konsekvenser för befolkningen och människors hälsa. Prioritering lyfter områden med störst behov av allmänna VA-tjänster och arbetet med att utöka verksamhetsområdet prioriteras till de områden som innebär störst risk för människors hälsa. Exempel på positiva konsekvenser som planen bedöms ge är minskad risk för att enskilda avlopp kan förorena och påverka dricksvattenkvalitén i enskilda vattenbrunnar. Under byggnationstiden kan visst buller uppstå. Det bedöms dock handla om få bullrande aktiviteter under en begränsad tid och bedömningen är därför att arbetet leder till obetydlig konsekvens för människors hälsa.

				Ekonomiska aspekter: För den enskilde kan kostnader, som uppkommer vid anslutning till allmän va-anläggning eller vid fortsatt enskild försörjning, ge viss negativ påverkan.
3. Människors hälsa		**+** **-**		Se 2. Befolkning ovan
4. Växt- och djurliv		**+** **-**		Vid projektering och utbyggnad av allmänna vattentjänster ska hänsyn tas till såväl formellt skyddade naturområden som även övriga områden med höga naturvärden. Se även 1. Biologisk mångfald ovan
5. Mark			**x**	Vid projektering och utbyggnad av allmänna vattentjänster ska hänsyn tas till geologiska och hydrologiska förutsättningar.
6. Vatten		**+**		Utsläpp till recipienterna kommer att minska genom utbyggnad av allmänna vattentjänster och skyfallsåtgärder.
7. Luft			**x**	Ingen påverkan på luft
8. Klimatfaktorer		**+**		Skyfallshantering skapar ofta nya kolsänkor och ökar klimatnytta.
9. Materiella tillgångar		**+**		Skyfallsåtgärder minskar risken för påverkan på bebyggelse, anläggningar och infrastruktur.
10. Landskap			**x**	Landskapsbilden påverkas inte genom Vattentjänstplanens åtgärder. Se även 13: Kulturarv
11. Bebyggelse		**+**		Se 9. Materiella tillgångar
12. Forn- och kulturlämningar			**x**	Vid projektering och utbyggnad av allmänna vattentjänster ska hänsyn tas till formellt skyddade kulturområden.
13. Kulturarv			**x**	Estetiska hänsyn kan behövas vid utformning av t ex pumpstationer
14. Övrigt				

Föreligger betydande miljöpåverkan?	Ja		Nej	**X**

Sammanvägd bedömning
Vattentjänstplanen bedöms sammanfattningsvis inte medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i MB 6 kap.

Vattentjänstplanen är en strategisk plan i ett tidigt skede. Den innehåller åtgärder som syftar till att förbättra vattenkvaliteten i kommunens yt- och grundvatten, att säkerställa dricksvatten av god kvalitet samt att förhindra att skador uppstår till följd av skyfall. De åtgärder i planen som, i vissa delar, kan påverka miljön, kultur och hälsa kommer att utredas i separata utredningar eller tillståndsprocesser. Den samlade bedömningen är att Vattentjänstplanen kommer att bidra till positiva effekter för såväl människors hälsa som miljö samt effektiva VA-tjänster.

Bilaga 2 Prioriteringsgrunder

En kommun är skyldig enligt Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) att ordna vattentjänster om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för områden med befintlig eller blivande bebyggelse. Länsstyrelsen Dalarna har tagit fram stöd till kommunerna som inkluderats i nedanstående bedömningsgrunder.

Bedömningar om vilka områden som föreslås erhålla allmän vatten- och avloppsförsörjning sker utifrån följande behov och möjligheter.

Bedömning om behoven sker utifrån följande parametrar;

A. Antal fastigheter och dess nyttjandegrad
B. Bebyggelseutveckling
C. Förutsättningar försörjning av dricksvatten (störst vikt)
D. Känslighet recipient och naturmiljö
E. Förutsättningar att ordna enskilda avlopp

Parametrarna viktas där C ges störst vikt följt av A och E.

Bedömning av möjligheter att ordna allmän vatten- och avloppsförsörjning sker utifrån

F. Kostnader för utbyggnad av allmän vatten- och avloppsanläggning
G. Samordningsvinster vid utbyggnad

Dessutom används följande bedömningspåverkande faktorer för att ge stöd åt prioriteringar;

- MIFO-klassad mark inom området
- Om vattenförsörjning sker till mer än 50 % genom avtalslösning med huvudman
- Om området försörjs till mer än 50 % av större gemensamma vattentäkter (>50 personer eller 10 m^3/d)
- Om området ligger inom tillrinningsområde större vattentäkt

Med utgångspunkt från målsättningar i *Policy, vatten och avlopp* ska en samlad bedömning ske av vilka områden som föreslås erhålla allmän vatten- och avloppsförsörjning och dess prioritetsordning.

På nästa sida framgår diagram på områden i Mora kommun och dess prioritering utifrån dessa kriterier. Rangordning sker utifrån behov (blå stapel). Det kan skilja avsevärt i möjligheter att ordna (röd stapel) som kan utgöra grund för att områden längre ned i behovslistan prioriteras högre än områden högre upp.

Observera att listan inte kan ses som ”absolut rättvisande” då den innefattar många olika bedömningar med vaga statistiska grunder. Listan är däremot ett stöd för att göra samlade bedömningar utifrån mål i *Policy, vatten och avlopp*. Listan är också tillämpbar för att göra analyser om effekter av exempelvis åtgärdande av vattenkvalitet i ett område.

Bilaga 3 Resultatdiagram av bedömda områden

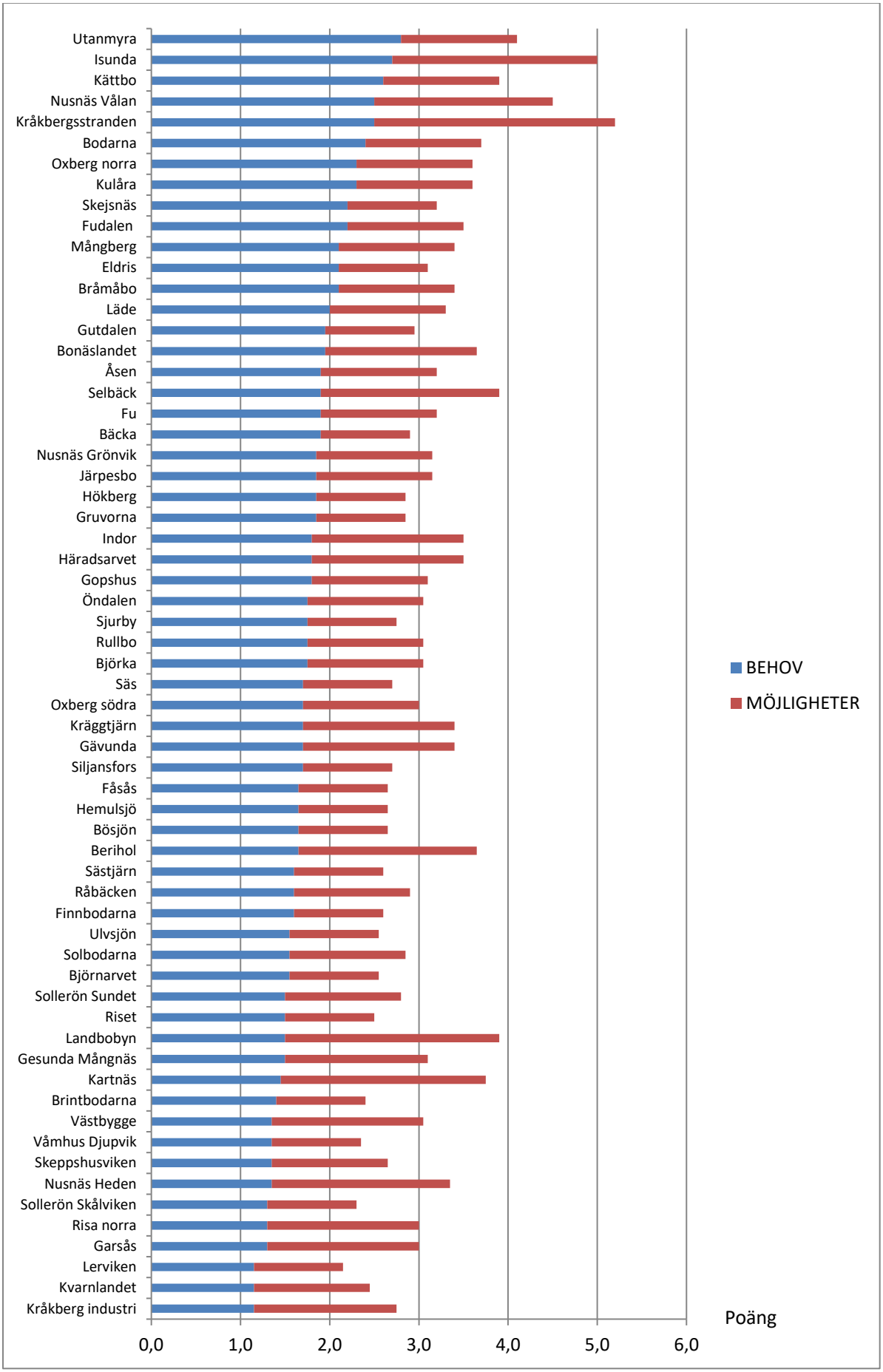

Bilaga 4 Karta - Utbyggnadsplan av allmän vatten- och avloppsanläggning 2024 – 2030 med utblick mot år 2040
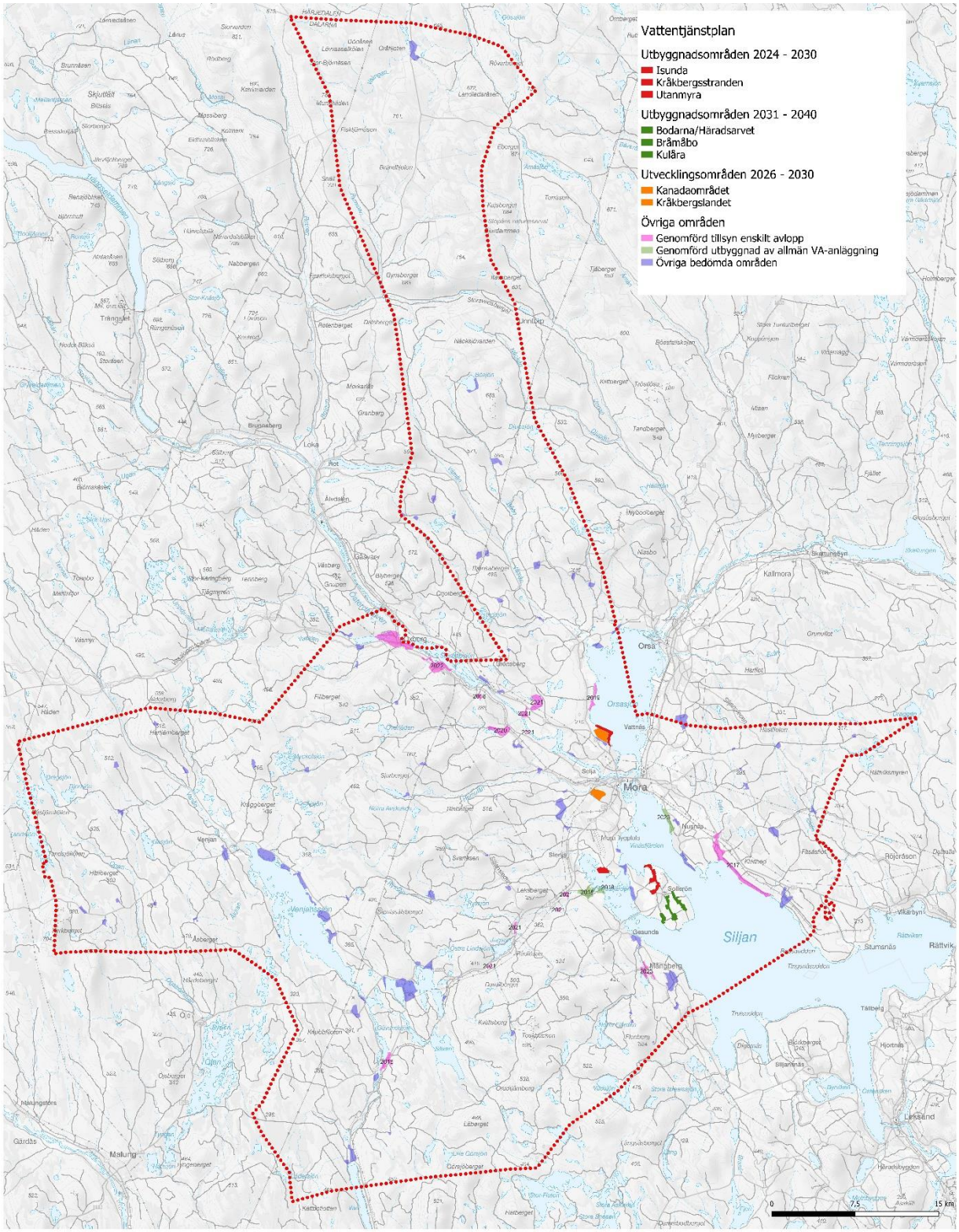
Kartan är en visualisering av tabell 1, sidan 7 med tillägg av övriga bedömda områden samt områden med genomförd tillsyn av enskilda avlopp 2017–2022 och utbyggnad av allmän va-anläggning 2018, 2023.